

Veileder - Forskrift om allmenngjøring av tariffavtale for overnattings-, serverings- og cateringvirksomhet 3. november 2017 nr. 1788

Tariffnemnda vedtok 3. november 2017, å innføre forskrift om allmenngjøring av tariffavtale for overnattings, serverings- og cateringvirksomhet (Riksavtalen). Forskriften trer i kraft 1. januar 2018. Dermed innføres en generell minstelønn for alle ansatte innenfor overnatting, servering og catering. Dette betyr at det ikke vil være tillatt å lønne under forskriftens minstelønnsatser.

Hvem omfattes av forskriften og hvem har gjennomføringsansvar?

Forskriften gjelder for alle arbeidstakere som utfører arbeid innenfor overnattingsvirksomhet, serveringsvirksomhet, cateringsvirksomhet og lignende. Det har ingen betydning om arbeidstakeren er norsk eller utenlandsk, organisert eller uorganisert. Det har heller ingen betydning om arbeidstaker er fast eller midlertidig ansatt eller arbeider hel- eller deltid. Også ekstrahjelper er omfattet.

Unntatt fra virkeområdet er ansatte som omfattes av Landforpleiningsavtalen og ansatte som hører inn under avtaleområdet til FLT/LO¹. Dette betyr at forskriften ikke gjelder for arbeidstakere med lederstillinger eller arbeidstakere som arbeider i tilknytning til landanlegg eller flytende installasjoner relatert til petroleumsvirksomhet eller gasskraftverk.

Forskriften gjelder heller ikke for lærlinger og personer på arbeidsmarkedstiltak.

Fordi det er Riksavtalen som er grunnlaget for allmenngjøringsforskriften, vil forskriften bare få anvendelse for bedrifter som i prinsippet vil kunne bli bundet av denne overenskomsten. Forskriften vil dermed ikke gjelde for ansatte i bedrifter med virksomhet som hører inn under virkeområdet til en annen overenskomst. Eksempler her er Fritids- og aktivitetsavtalen eller Overenskomsten for Skianlegg.

Det er arbeidsgiver og den som i arbeidsgivers sted leder virksomheten, som har ansvar for at forskriften etterleves.

Hvilke lønnsvilkår omfattes?

Alle arbeidstakere som utfører arbeid som omfattes av forskriften skal ha en lønn per time på minst:

(1) For unge arbeidstakere:

a. 16 år: kr 102,18

b. 17 år: kr 111,68

c. 18 år: kr 125,94

(2) Begynnerlønn for arbeidstakere over 20 år/etter 4 måneders praksis over 18 år: kr 157,18.

¹ Følgende følger av omfangsbestemmelsen til Hotell- og restaurantoverenskomsten med FLT, jf. § 2:

"Med arbeidsledere forstås kjøkkensjefer, hovmestere, husøkonomer, bestyrerinner, samt arbeidstakere i liknende stillinger som er ansatt på arbeidsgivers vegne å lede, fordele og kontrollere arbeid utført av de personer som er underordnet dem, dersom de:

a. ikke har plikt til å ta del i dette arbeid i større utstrekning,

b. heller ikke har en særlig betrodd stilling som overordnet leder av bedriften eller selvstendig avdeling av den."

Bestemmelsen inneholder dessuten følgende merknad: "Ved vurdering av om en kjøkkensjefstilling skal anses å falle inn under arbeidslederbegrepet således som ovenfor definert, skal der også tas hensyn til at fagets egenart bl.a. tilsier at en kjøkkensjef i sin stilling som arbeidsleder i en viss utstrekning vil komme til å ta del i manuelt arbeid."

Forskriften omfatter ingen andre lønnssetninger eller kvelds-, natt og helgetillegg. Arbeidsgiver og arbeidstaker kan i arbeidskontrakten regulere ulike tillegg, men Arbeidstilsynet fører bare tilsyn med allmenngjøringsforskriftens minstelønnssetninger.

Forskriften regulerer heller ikke arbeidstid eller overtidstillegg. Arbeidstid og overtid følger dermed arbeidsmiljølovens regler, med mindre arbeidsgiver og arbeidstaker har avtalt bedre vilkår i arbeidskontrakten.

Innkvartering i bedriften

Ifølge forskriften § 4, gjelder følgende setninger ved fratrukk i bruttolønnen der arbeidstakere er innkvartert i bedriften:

- a) For enkeltrom kr. 531,55 pr. måned
- b) For dobbeltrom kr. 345,73 pr. måned

Satsetninger gjelder ved fratrukk i lønn der arbeidstakere bor i samme bygning som virksomheten drives i, i annekks eller sidebygninger eller annet husvære som bedriften stiller til rådighet for arbeidstakerne med innkvartering som formål. Truksamsetningene gjelder bare der arbeidstakerne bor på enkle innredede rom, typisk på et enkelt- eller dobbeltrom i hotellet hvor arbeidstakeren arbeider. Dersom bedriften stiller til rådighet en mer selvstendig boenhet, med kokemuligheter og dusj-/bad-/toalettbequemmeligheter, kan leien avtales fritt mellom arbeidsgiver og arbeidstaker.

Tilfeller der arbeidstaker har skaffet innkvarteringen selv er ikke omfattet av forskriften.

Fravikelighet

Forskriften gjelder ikke når arbeidsgiver kan sannsynliggjøre at arbeidstaker samlet sett har mer gunstige lønns- og arbeidsvilkår etter avtale, eller etter det landets rett som ellers gjelder for arbeidsforholdet der arbeidstaker er utsendt fra et annet land. Unntaksbestemmelsen skal for eksempel fange opp tilfeller der arbeidstaker får andre former for vederlag for arbeidsinnsats, som for eksempel provisjon. Det er et krav at det dreier seg om goder eller ytelser som det er vanlig å regne som en del av lønnen og som inngår i beregningsgrunnlaget for feriepenger, skatt og trygdeytelser. Utgiftsdekning kan ikke kompensere for lavere timesats.

Det er lønns- og arbeidsvilkårene *samlet sett* som skal være i overensstemmelse med forskriften. Lønns- og arbeidsvilkårene kan avvike fra forskriften på ett eller flere punkter, men må samlet sett være like gunstig eller gi bedre vilkår. For eksempel kan timelønnen være noe lavere enn forskriftens minstesats, men det forutsettes da at arbeidstaker mottar andre former for lønnsgodtgjørelse knyttet til utført arbeid.

Sanksjoner og håndheving

Arbeidstilsynet fører tilsyn med at arbeidsgivere etterlever lønns- og arbeidsvilkår etter forskriften, jf. allmenngjøringsloven § 11. Tilsynet kan benytte sine vanlige virkemidler, dvs. pålegg, stans, tvangsmulkt og overtredelsesgebyr. Arbeidsgiver kan også straffes med bøter eller fengsel dersom allmenngjøringsforskriften ikke overholdes, jf. allmenngjøringsloven § 15.

Øvrige oppfølgingsplikter

Ved allmenngjøring av tariffavtaler, gjelder *Forskrift om informasjons- og påseplikt for oppdragsgivere og innsynsrett for tillitsvalgte av 22. februar 2008 nr. 166*. Forskriften

innebærer at bestillere og leverandører som inngår kontrakter med underleverandører, har plikt til å informere om lønns- og arbeidsvilkår etter allmenngjøringsforskrifter. Videre har bestiller en plikt til å påse (dvs. undersøke og om nødvendig følge opp) at arbeidstakere hos oppdragstakere/underleverandører har lønn i overensstemmelse med satsene i allmenngjøringsforskrifter. Bestiller har kun en påseplikt der bestiller driver næringsvirksomhet.

Tillitsvalgte hos hovedleverandør (leverandør som har påtatt seg et oppdrag for bestiller og som har en eller flere underleverandører til å utføre en del av oppdraget) har rett til innsyn i lønns- og arbeidsvilkårene til arbeidstakere som arbeider hos underleverandører, for å kunne undersøke om allmenngjøringsforskrifter etterleves. Denne reguleringen vil antagelig ikke bli så aktuell når allmenngjøringsforskriften for overnatting, servering og catering trer i kraft, fordi det ikke er vanlig å benytte underleverandører til å utføre oppdrag i bransjen.

Etter omstendighetene gjelder det i tillegg *solidaransvar for lønn og feriepenger* etter allmenngjøringsforskrifter. Heller ikke denne bestemmelsene vil trolig bli så aktuell av samme grunn som det som er angitt over om innsynsrett for tillitsvalgte.

13.12.2017

Lenker:

- [Forskrift om allmenngjøring av tariffavtale for overnatting-, servering- og cateringvirksomhet](#)
- [Tariffnemndas vedtak 3. november 2017](#)
- [Forskrift om informasjons- og påseplikt og innsynsrett for tillitsvalgte:](#)
- [Allmenngjøringsloven](#)